

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Slovenski trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. -- kr
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden iz
sicer v torek, četrtek in soboto.

Republikani — grobokopi svobode.

Republikanski minister Ferryskuša s svojim naglim postopanjem zahvaliti se Gambetti in dospeti na konec programu, katerega geslo je: sovražstvo proti krščanstvu in pogin katoliške cerkve. Prvi korak bil je storjen na katoliške šole ali na svobodo poduka. — Zakon, uničujoč ono svobodo, je že skovan in predložen zbornici. Kakor se kaže, bodemo svedoki bojov o tej „posebnej“ svobodi, katero republikani imenom svobode, napredka, omike hotè urivati katoličanom.

Dnevnik „Constitutionnel“ piše o dotičnej novo-izmišljeni postavi tako:

„Predloženi zakon — to ti je pravi ruski ukaz. Nikjer še ni bilo predloga postave, po kateri bi bila okrutneje omenjena svoboda osebnega prava, osobito prava družinskega očeta, nego s predlogom postave ministra Ferry-ja. Ne razumimo, zakaj se oni predlog — morda vsled bojazni ali sramožljivosti — oznanja kot zakon o višjem podučevanju, ko se vendar tiče vseh stopinj in redov podučevanja. — Imenovanim predlogom deluje se na to, prisiliti vso francosko mladež k obiskovanju državnih šol; dosedaj namreč izogibala se je večja polovica francoske mladeži državnemu poduku. — Iz tega toraj lahko merimo obseg podjetja proti svobodi. Če nas ne zapušta spomin obiskuje 70.000 sinov ali pa tujcev, večinoma iz srednjega stanu ali meščanstva državne šole; 71.000 pak se jih šola v ustavih cerkvenih. Predloženi zakon toraj potaplja, uničuje in podkupa polovico Francije.

Ne dajmo se toraj motiti v takih zadevah; predlog g. Jules Ferry-ja je največi in naj-silnejše pomembe, odkar je navstala — komuna.

Predlog g. Ferry-ja premislili bodemo natančno, z potrpljenjem in razumom. Ali že danes, akoravno se ne spuščamo v razpravo podrobnosti, — smemo g. ministru javnega poduka omeniti, da so oni njegovi uradniki, ki so bili pripuščeni k skupnemu delovanju zakonu, dali jasen a žalosten dokaz, da niti tega ne vedo, kar je sicer znano vesoljnemu svetu.“

Tako sodi o Ferryjevem zakonu „Constitutionnel“ — nazivaje ga „groznim vojnim vojnim orožjem, in kozlom učinjenim proti svobodi.“

Ali kako sodijo o tem predloženem „ukazu“, francoskega ministra republikanskega pri nas? Za vzgled stojé naj na tem mestu posnetek iz nekega praškega lista, ki piše:

„Vlada francoska učinila je znamenit korak, da pobije silno ogrado, katero jej je napravila klerikalna stranka l. 1875 v zakonu viših ustanov, tako zvanih svobodnih vseučilišč. Ferry, minister poduka, podal je zbornici osnovo postave, vsled ktere onim svobodnim ustavom ni več dovoljeno nazivati se niti vseučiliščem niti fakulteto; sluštelji morajo se dati vpisati na državnih vseučiliščih, ter tudi skušnje delati pred državno komisijo. Dalje tirja osnova, da ne sme noben člen kake verske družbe, državi neznane podučevati v Franciji. Ta osnova, ktere potrjenje je vsled sedanje zločnosti obeh zbornic, zagotovljeno, more se smatrati kot na-

poved vojske sedanje vlade proti francoskemu ultramontanizmu, a imela boe dosti vpliva na razcvetanje stranke, ki dobiva tudi sicer vedno večo silo.“

Kakor toraj praški novinar razpravlja reč svojim čitateljem, zdelo bi se marsikom, češ, da je Ferry nameril svojo osnovo jedino le na „klerikalno stranko“ proti „francoskemu ultramontanizmu.“ Ni nam treba omenjati, da pariški „Constitutionnel“ nekoliko drugače piše, nego praški list; — da drugače naznamuje „znameniti korak“ sedanje francoske vlade.

Pravičnejše stanovništvo obrnilo se je proti osnovi zakona, s katerim absolutistični republikani hotè podreti „močno ograjo“ ne samo klerikalne stranke, marveč tudi „svobodo poduka“, ktere so bili deležni dosedaj tudi katoličani, če tudi s svojimi novci in svojimi silami. — V ostalem bodi nam dovoljeno omeniti, da 71.000 gojencev ali dijakov, vzgojevanih na katoliških šolah, — ni slabo spričevalo o sposobnosti in delovanju dotičnih šol. Znano je, da hodijo sinovi v šolo po volji roditeljev, očetje pa ljubijo taka učilišča, o katerih so prepričani, da učencem podajajo boljši poduk in lepše vzgojavanje mimo družih enakih. Da jedno in drugo v največi in najlepši meri ni bilo opaženo na vseučiliščih, kolegijah in gimnazijah državnih, pričajo nam zopet številke. V šole državne, kakor smo že popreje po „Constitutionnel“ omenili, hodi pri svobodni konkurenci tisoč dijakov manje nego v svobodne šole klerikalne — ultramontanske.

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Uradnik (*homo sacrosantus*.)

Ta človeška rastlina se od drugih prav bistveno razločuje že po unanji obliki. Vidi se od dveh strani, od sprednje in zadnje. Prva je obrnjena na vzgor, toraj vpognjena, prava podoba ponižnosti; zadnja pa je popolnoma ravna, včasih celo vgnobnjena, tako da so prsa izbuhnjena, posebno če je kaj leskečega na njih. Prav tako je njegovo obnašanje navzgor prikupljivo in vse skozi vdanostno, a navzdol strogo, govorjenje kratko in za kako robato besedo ne prosi odpuščanja.

Kje se je naredila ta rastlina in kedaj ter kako je k nam prišla, ni znano. Skoro gotovo je to, da je prikazala se brž, ko so jej bila tla pognojena z davki. Zdaj je je povsod že obilno, po nekterih krajih, n. pr. v Avstriji, še preveč. Ker jej le davki dajó mogočost življenja, je tam ne najdeš, kjer ni davkov; tako je n. pr. pri divjih afrkanskim narodim še zdaj ni. Preprost zrak jej je zelo škodljiv, ne morega prenašati, tudi kjer raste preveč demokratičnega osata, nič kaj ne more kvišku in ne

pride do pravega cveta. Veliko bolj jej uga-jajo zaprti prostori, ki se imenujejo „biró“ (bureaux), od tod se jej tudi pravi „birokracija“. V teh se razvije do popolne svoje veličastnosti.

Navadna unanja znamenja uradnika, kakoršen ima biti, so: votla, pinji podobna posoda, ki se pred višimi v rokah nosi, drugače pa na glavo povezne, precéj osoren obraz pod nosom z nekoliko pustimi kocinami zaraščen, katerih pa ne sme biti niti preveč, niti ne smejo biti čez postavo dolge, drugi obraz naj ne bo pregosto zaraščen. Pod vsem tem je trd zavrata, ki se ozko prime vrata in skriva srajco; če pa te kaj ven molí, mora biti kviško stoječa. Drugi život je bolj kebru podoben, nekoliko ga pokriva krilo proti koncu spodrezano in preklano ter podobno lastovičnemu repu; do tal gredo noge v ozkih hlačah, ki se zgubé v čevljih. Vse to je črno, ker svitla barva ni nič kaj obrajtana in očem težko dè. Včasih je nos nekoliko dalji, kar neki prihaja od zgorej in ni nič kaj prijetno. Pri nekterih se zadej kaže že tudi nek izrastek, ki je zelo podoben levovemu repu, v navadnem življenju mu pa „cof“ pravimo.

V svojem kraljestvu je uradnik nedotakljiv, dobro vé, da ga varuje še druga postava. Čeravno služi višemu gospodu, je vendar tudi on velik gospod; občutljiv je le za veter od zgorej, za veter od spodej ne, čeravno mu je ta silno zoperu. Če ga kak časnik razžali, ni treba njemu jeziti se, je že državni pravdnik tisti „parkelj“, ki poredne časnike v koš zmeče in grešne pisatelje zasluženi kazni izroči. Zato o tem stanu ni varno preveč pisati, ker je tako vroč, da se je marsikdo že nad njim spekel; državni pravdnik ima svojo puško vedno nabasano.

Zunaj pisarnice svoje, to je v človeški družbi marsikteri uradnik zatajuje svoje lastnosti kolikor toliko, popolnoma skriti jih pa ne more, kakor jetičen človek kašlja ne. Ker se pri nas ravna po Dunaji, je navadno „ustavoveren“ še bolj ko ministerstvo samo, zato tudi nemškutar in ud kazine ter „konstitucijskega društva“ — ne toliko iz golega prepričanja, kolikor zato, ker je vladi to všeč. Največ skup jih vidiš, kedar je volitev; takrat gredó na rotovž v celih trumah, kakor žrjavijeseni proti jugu, spolnovat svojo državljansko in občansko dolžnost, in volijo vsi enako liberalno — po

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 26. marca.

V **državnem zboru** je odgovoril minister na vprašanje zaradi lihvarstva, pa tako neodločno in nejasno, da interpelanti niso bili zadovoljni. [Poslauec Umlauf je zahteval, naj se o tej stvari razgovor začne, da se izvé mnenje ljudstva; pa večina je ta predlog zavrgla. Pač zopet dokaz, da sedajni zbornici ni posebno mnogo ležeče na tem, ali so ljudje z njo zadovoljni, ali ne. Nasprotno se pa vlada laska ljudstvu, da bi pri prihodnjih volitvah zmagala. Tako hoče bojda letos deželni zborom daljše zborovanje dovoliti, ker vé, kako nevoljni so ljudje, da se deželni zborom tako malo časa prepušča.

Znani **Schönerer** je razposlal svojim volilcem okrožnico, kjer jih prosi, da če že njega več ne bodo volili, naj vsaj ne volijo kakega uradnika, ki je od vlade odvisen, ne kakega bogatega fabrikanta, ki za ljudstvo nema srca, ampak možá, ki je neodvisen, pogumen in vnet za blagor ljudstva. To smo pač že dostikrat slišali in brali povdarjati, ali težava je, da vsak kandidat pred volitvijo zlate gradove obeta, potem pa nič ne stori, ali pa celó zoper blagor ljudstva dela. Za to je treba voliti take može, kojih poštenje in značaj kot skala nepremakljivo stoji. Zdaj se povsod jezé nad ustavoverci, tudina Nemškem; liberalci so pa zviti in začenjajo zdaj pred volitvami ljudstvu zopet „cukerčke“ kazati, tako zabavljajo čez oderuhe, in jih deloma že malo preganjajo, tudi že obljubujejo novo postavo zaradi legaliziranja; to bo pa le toliko časa trpelo, da bodo spet voljeni; kedar bo večina spet njihova, se svojih obljub ne bodo več spominjali.

V **Trstu** je zmagala pri volitvah v tretjem razredu avstrijsko-uradniška stranka. Ker se ta stranka, h kateri spadajo slučajno tudi Slovenci, zavoljo prenapetosti in neobjektivnosti Italjanov nadeja zmage tudi v prvem in petem razredu (v okolici), znajo „italjanissimi“ in garibaldovci večino v mestnem (deželnem) zboru zgubiti. Da Slovenci ne dobodo nobene plače za to, da pomagajo Lahe potlačiti, to se samo po sebi umeje. Kakor mora lovski pes svoj plen lovcu izročiti in še vesel biti, če mu ta jeterca od ujete živali vrže, tako bodo tudi ustavoverci Trst kot svojo edino last v roke

vzeli, Slovence pa germanizirali in cel Trst, in če mogoče še Istro in Dalmacijo itd. „so weit's geht.“ Ali bo vlada pri tem kaj pridobila ali ne, je veliko vprašanje.

Vnanje države.

Med **Armenci** je vsled zadnjega vesoljnega zbora nastal bil hud razkol tako, da mnogi pravega katoliškega patriarha Hasuna niso hotli spoznati, in tem na čelo se je bil postavil neki Kupelan; sedaj se bere, da je Kupelian velikemu vezirju samemu naznanil: „Satan me je bil preslepil; a sedaj sem spregledal in vrniti se hočem na dobro pot“, in da se je s potrebnimi bitinami podal v Rim, da se spravi s papežem. To bode velika sreča v cerkvenem oziru za Armence vse, kateri se bodo lahko zbirali v edinosti krog Hasuna in po njem krog Leona XIII.

Bolgarsko. Angleški dnevnik „Times“ je nedavno pisal, da nekteri Bolgari na Balkanskem polostrovu hoté vrniti se v naročje katoliške cerkve, da bi tim gotovša jim bila pomoč katoliške Avstrije. Rimska „Voce della Verità“ pristavlja k temu, da se to že davnej snuje, in da bi si res preslavljanji rod Habsburški največih zaslug in najkrasnejših vencev pridobil za cerkev in za narode, ko bi v onem obziru prevzel in izvrševal svojo nalogo na vzhodu. — V isti namen je te dni podal se na Dunaj vojvoda Mušič z nekterimi drugovi, da bi izročil cesarju prošnjo, kako naj bi se zboljševal v Hercegovini stan kristjanov sploh in posebej katoličanov. — Katoliški biskup v Bosni Vujčić je prestavil sedež svoj v Sarajevo.

Češki politični dnevnik „Politik“ je sprejel sedaj v last „Zavod tiskarski in izdavaljski v Pragi“, v katerem so družniki dr. Rieger, dr. Prahenskej, mnogi odborniki in vrli rodoljubje, da je torej spet zavarovan proti raznoterim hudim napadom.

Nemški cesar **Wiljem**, kateri je unidan padel v sobi svoji, je zelo nevarno obolel, da slabí od dne do dne, in da le najbližnji sorodniki in prijatelji smejo do njega.

Francosko. Kulturni boj, kterega so že dalje časa na Francoskem pripravljali ali naglašali, započel se je toraj v resnici z najnovjšimi predlogi ministra poduka g. Jules-Ferry-ja. Vse, karkoli so si francoski katoličani v poslednjih 40 letih priborili in skoro nebrojnimi žrtvami dosegli, ima biti uničeno.

Do leta 1875 pridržala si je država izključljivo pravo na godne preskušnje akademične. V šolah občnih, srednjih in učiteljskih izobraževaliških prisvojala si je država isto pravico. Ali vsled predloga ranjega škofa Dupanloup-a, prvega vojnika za svobodo podučevanja, dovolila je narodna zbornica, da si lahko sestavijo tudi katoličani visoke šole, s tem omejenjem, da se rigorozne preskušnje delajo pred zmešano komisijo t. j. pred državnimi profesorji in pred zastopniki svobodnih katoliških vseučilišč. Tudi v vrhovnem šolskem svetu imela je cerkev štiri zastopnike, ter smela je braniti svoje interese. Te pravice toraj hoté republikani cerkvi vzeti. Najnovejši predlogi ministra Ferry-ja so: 1) da bi duhovstvo ne imelo glasu v vrhovnem šolskem svetu; 2) da bi se dosedanje katoliške visoke šole ne smele zvati univerzitet, marveč samo „svobodne šole“, in dijaci na teh šolah morali bi se podvreči skušnji pred državnimi profesorji; 3) da bi na gimnazijah in realkah podučevali samo svetni učitelji. Poleg teh predlogov ministrovih ima se podati v potrdilo tudi naslednji: „noben ud kake duhovske kongregacije ne sme očito podučevati.“ — S tem zakonom namerjeno pa je na sledeče v Franciji že dolgo požrtvovalno in uspešno delajoče redove: v prvi vrsti proti udom družbe Jezusove, dalje proti Evdistom, Maristom, Basilianom, Dominikanom in konečno proti jako razširjenemu društvu ali kongregaciji de Sacré Coeur. — Republikanski organi bahajo se, češ, da je to še le prvi korak proti zatiranju katoliške cerkve, in da se bodo zategadelj posamne kongregacije še trpele. Ali ko bode dosti svetnih moči učiteljskih, postopalo se bode še huje in trje proti njim, morda jim še celo „svobodne šole“ vzemó. Tako republikanski glasatelji svobode. Ali vse je časno — Bog pak je na veke. Zna se toraj zgoditi in kakor reči sedaj stojé v Franciji je prav možao, da republikani z novimi zakoni, ktere kujejo proti katoliški cerkvi, propadejo, ter se zvrnejo v jamo, kopavši jo drugim.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 22. sušca. — (Vprašanje do g. župana.) Velik del Ljubljane nima prave ceste do železnice. Recimo, da je kdo na Poljanah doma, po kakih ovinkih mora

svojem notranjem prepričanji in z najboljšo vestjó. V družbi se tak uradnik ogiblje kolikor mogoče slovenskih rogoviležev, da ne pride po taki družbi v slabo ime ali celó na sum skrivnega rovarja. Rodovino svojo odgojuje nemški, ker vé, da bo tako bolje za-njo.

Vendar ni vsak tako zagrizeno liberalen, kakor večina; marsikteri je tudi narodnjak, pa le na tihem, to ti bo povedal vzlasti rad, če se snideš z njim ponoči na kakem samotnem kraju, kjer še nobenega okna ni. „O, vi ne veste, kaj bi jaz storil, če — —. O jaz vam povem!“ Tako začne in neha in prepričan si, da imaš pred sabo narodnjaka, proti kteremu si ti le senca; čudiš se le, da ni še vsega pogrizel in potolkel, kar mu je nasprotno.

Nekoliko, a žalibog premalo, je uradnikov tudi narodnih, ki se ne boje tistega „parkelja“, s kterim se drugi strašijo. In res, če ravno svojo narodnost očitno kažejo, jih navadno ta „parkelj“ ne vzame, k večemu če jih prenese na drugo, morebiti celó slabše mesto. Ti so vsi domačini, s čemer pa nikakor ni rečeno, da bi bili vsi uradniki, ki so slovenskega rodú, tudi narodnjaki, ker to ne bi bila resnica in marsikak uradnik bi bil hudo žaljen,

če bi mu rekel, da je Slovenec; on je le „Kranjec“, če je prav iz Goriškega ali Štajarskega doma. Pravi „Slovenci“ so med njimi le redki, morda bodo kedaj gostejši.

To so v kratkem splošne lastnosti tega posebnega stanu, ki se pa dá razdeliti še v sledeče različne vrste od zgoraj na vzdol.

1. Viši uradnik (homo sacrosanctus major). Navadno se tako imenuje načelnik kakega oddelka, pa tudi tak, ki vleče po toliko plače na leto, kolikor že precej velika kmetiška vas davka plačuje. Med svojimi je on najviši, po njem se ravnaajo, češejo, brijejo in strižejo drugi, priimki službeni so mu ljubši od tistega, ki ga ima po očetu, zato kaj rad sliši, če se mu dajó pri ogovorih le prvi in če se pri tem zmotiš za eno stopinjo ali dve više, tega ne bo popravil, prej že, če ga deneš za eno vrsto navzdol. Kar tako po lastnem imenu in priimku ogovoriti ga je prav tako nespodobno, kakor če n. pr. doktorju ali baronu ne rečeš „doktor“, „baron“, goli predstavek „gospod“ je celó razžaljiv, ker „gospod“ je vsak čevljar. Njegovi podložni morajo vse njegove službine priimke tako gladko znati z glave, kakor „očenaš“ — se reče po „očenašu“ jih nikdar

ne praša, pač pa jim dajé pogosto priliko moliti litanije vseh njegovih priimkov. Pri vsem tem pa ni ravno sovražnik svojih podložnih, večkrat celó oče, kolikor sme biti to po postavi, in pred volitvami je celó nenavadno prijazen z njimi, kedar jih opomni, da pričakuje od njih, da bodo „lojalno“ volili. Razen za politično mnenje svojih podložnih briga se tudi za godove in rojstne dneve svojih viših — kajti v Ljubljani ni nobenega tako visokega, da bi ne bilo še višega nad njim; ti so mu slovesni dnevi, ktere obhaja „en pleine parade“, t. j. v svoji z zlatom obrobljeni obleki, s ktere je prejšnji dan hišna molje spokala. Zato pa tudi na to drži, da o njegovem godu pridejo podložni v praznični obleki hrbte krivit pred njega, pri kateri priliki se on za glavo velikosti vidi iz njih. Sem ter tje napravi o takih prilikah tudi domá kako pojedino in povabi k nji svoje podložne, da sliši potem nazdravice sebi in svoji rodovini. To se godi posebno pri takih, ki imajo po več odraščeni hčerk; pri vabilih ni nikakor izbirčen, to se vidi po družbi, ki se zvečer snide in med ktero je videti največ neoženjenih, če so tudi še le praktikanti, avskultanti ali adjunkti. Če se je kaka hčerka

hoditi, predno do kolodvora pride! Dunajska cesta je res prostorna, pa je tako rekoč le tangente mestnega okrožja. Kolodvorske ulice so preozke, kdo se bo tam vozil? Tudi šent-peterska cesta je ozka, in kdor hoče po tej poti do kolodvora priti, mora vendar ovinke delati zdaj na levo, zdaj na desno. Treba torej ceste od kolodvora naravnost v srce mesta. Priznано je, da bi bila za ta namen najbolj pripravna cesta od somenjskega ali cesarja Jožefa trga skozi Vodnikove ulice in čez mesarski most, Urbasova ali Polarjeva hiša bi se podrla in potem je pot odprta naravnost do kolodvora.

Trije meščani so obljubili, da hočejo njive tik poljskih ulic zastonj prepustiti mestu za ta namen, ako se tam cesta naredi. Tudi Urbas je bil pripravljen, hišo prodati. Že pred devetimi mesci je g. župan v mestnem zboru obljubil, da se bo za to stvar poganjal, pa do zdaj še ni nič povedal, kaj in kako.

Kakor je videti, ne bomo te ceste še kmalu dobili, pa je vendar toliko potrebna. Čemu se ta stvar odlašaja? Oni možje, ki so obljubili njive zastonj dati, se utegnejo skesati ali pa njive prodati in morda jih kupiti človek, ki jih še prodati ne bo hotel, potem je pa ves načrt v vodo padel. Tudi Urbas se zna premisliti, da hiše ne bo prodal, in siliti ga mesto nima pravice. Zato bi bil že čas, ko bi g. župan v tej zadevi kaj storil in mestnemu zboru sporočil, kako je s to rečjo.

Iz Ljubljane, 25. t. m. (O sedanjem šolstvu.) Da so se šole v novi dobi mogočno povzdignile, to je sicer res; vendar se prav te dni ven in ven sliši in čita od njih marsikaj, kar človeka s strahom navdaja. V Pragi, na Dunaju, v Zagrebu — v postu — velike besede in plesi; v Senju jo potegne vsa osma šola; v Celju jih je toliko najboljših pregananih; v Ljubljani in v Mariboru imajo opraviti s policijo; v Novomestu se preganjajo itd. itd. — Govori se, da dijaci zvonec nosijo. — To pa ni dobro, pravijo stari ljudje. — Kaj je temu vzrok? poprašuje drugi.

Novodobno šolstvo je dospelo do vrhunca, v modrosti skoro kakor za Salomona, in sedaj se nahajamo že v dobi Roboamovi. Kakor tedaj vnanji zemski, tako so sedaj notranji šolski davki na višavi. — Kar posebej Kranjsko za-

preveč menila ali plesala s kakim mladim avskultantom, je oče potem ne kliče na odgovor.

Z drugimi ljudmi je zunaj kancelije viši uradnik bolj izbirčen. Navadnih ne mara, jih celó ne vidi, z narodnjaki se ne meni rad, če so tudi boljšega stanu, pač pa trpi, da se sinovi bogatih trgovcev ali plemenitašev prilikujejo njegovim hčeram; o taki priliki se celó rad obrne v stran in se spusti v pogovor s kakim učenjakom o paragrafih ali čemer družem. Tskrat tudi ne gleda strogo na to, da bi mu vsak dal pristoječe mu naslove, kedar ga ogovori. Vpisan je v kazino, kamor vodi tudi svoje nadepolne hčerke na ples; če pa takega drobiža nima ali je že vse pod streho spravil, ga boš le malo kje videl, ker ne najde sebi pristojne družbe. Sinovi mu ne delajo toliko sitnosti, ker navadno ne čakajo dolgo na službe. V denarnih zadregah navadno ni, ker ima že toliko plače, da lahko tudi brez diét in drugih priboljškov pošteno shaja, če nima preveč družine, ki bi po štacunah obleko na kredo jemala ali v tem, ko on v pisarnici sedi, hodila pod Rožnik ali pod Tivoli v švicarsko hišo čas preganjati si s kavo in opravljanjem drugih ljudi.

(Dalje prih.)

deva, pravijo nam taki, ki stvar poznajo, da se od učencev nikdar prej ni tolikanj tirjalo, in od učiteljev nikoli toliko zahtevalo, kot na pr. za nadzorništva J. Šolarjevega. Nadzornik je gonil učitelje, učitelji učence, in tako so bili učenci res mučenci. Da o raznih naukih ne govorimo, preštéjmo le šolske ure, kar jih te uboge stvari presedéti imajo na trdih klopéh, hudo vzlasti po letu v vročini. Dan na dan v tednu in šolskem letu po tri — štiri ure zapored. Od tod mnogo bolezní dušnih in telesnih. Kakor v tvarinskih si revežih tvarinski pomagati skušajo na pr. celó z žganjem; tako se nekaj enakega čuje o revežih šolskih sedaj. Vsaka pr. kazen ima svoj vzrok.

Brez preiskovanja in obsojevanja povemo naj za zdaj le to, da na pr. na gimnaziji v Ljubljani bilo je sedanjih osmošolcev l. 187¹/₂ v prvem razredu skupaj 99, in letos bilo jih je v osmem (sedaj jih več ni) 39, in sedanjih sedmošolcev bilo je l. 187²/₃ v prvem 92, letos jih je v začetku bilo (več jih ni) 23. Po tej poti — kam veslamo? Je-li to naravno? Kje je nam o tem pojasnenje? Kako ravnati, da jih polagoma v više razrede pride več?

Kakor se nam pripoveduje, je nadzornik J. Šolar o slovéu opominjal učitelje, naj nikar ne nakladajo svojim učencem prevelikih bremen, da se jim ne primeri, kar se tu in tam pripeti vozniku, da mu konji obstojé in ne vlečejo več, češ, to je pretežko! — In gledé na to se primerja sedanja šolska doba z zgodovinsko dobo po Salomonu za Roboama: „Tvoj oče nam je naložil pretrd jarem, ti tedaj zmanjšaj nekoliko od pretrdega gospostva svojega očeta, in od pretežkega jarma, ki nam ga je naložil, in ti bomo služili.“

Zdi se, da so na višem mestu jeli pripoznavati ta bremena, in da jih hoté nekoliko prilajševati, toda — od zgoraj, v zrelosti preskušnji, pri državnih izpraševanjih! Ali to ne bode pomagalo. Od spodej naj se prične, mladini v prvih in srednjih šolah naj se polajšuje tako, da si bode ta ohraniti mogla zdravo telo in v zdravem telesu dušo zdravo. O tem se je že veliko pisarilo in svétovalo, tudi z ozirom na družbinske zadeve, pa — zastonj! Treba je, sila je vendar, da ne bode prepozno, in da se ne poreče kedaj, kar se bere o dobi Roboamovi: „In šel je Izrael v svoje šotore.“ (III. Kralj. 12.)

Iz Broda. (Konec.) Splošno mnenje je, da na pomlad bo v Bosni dosti dela. To mi ne gre v glavo! Ne dunajski, ne ogrski državni zbor nima denarjev za Bosno. Iz davkov pa, ktere bo ta dežela dajala v carske denarnice, se ne bode moglo nič delati. Prej bode mo še mi par vagonov tolarjev dol zvozili za notranjo opravo, javno varnost i. dr. v Sarajevo. Tudi ti se motijo, kateri mislijo, da bodo privatni ljudje zidali in delali. V Bosni in Hercegovini velike stavbe! Kapital ima dober nos in sprevidne oči in se ne podaja v kraje, v katerih take negotove politične in splošne razmere vladajo. Z naseljevanjem v Bosni tudi za zdaj ni nič. Zemljišča so še v turških rokah in naša vlada morebiti še ni mislila na to, kako se ta stvar reši. Še zdaj se nahajajo ljudje, kateri trdno mislijo, da bo cesar vsakemu v Bosni dal plodne zemlje, če je bo le hotel. Bosna in naša vlada se mi zdete, kakor ribič, kateri je pod kamnom veliko ribo ugrabil, jo tudi že za rep in plavute z obema rokama drži, popolnoma v svoji lasti je pa še nima. Edina skrb mu je, ribo držati, za vse drugo se ne briga in se tudi ne more ne. Riba je še v vodi, ni še na suhem.

Še kaj brodskih stvari. Omenil sem, da konkurenca med delalnimi rokami je velika in nasledek je slab zaslužek. Z vozniki je ravno taka. Naj vendar nobeden dol več ne pride! Od metercenta je zdaj v Sarajevo po 24 gld. voznine; prej je bilo 56, tudi 60 gld. Naj mi nikdo ne reče, pota so zdaj boljša; res so nekoliko boljša, a ne dosti, če pride kako huje deževanje bo to vse proč. Pa če bi bila gladka pot ko miza, to ni nobena primera med prejšnjo in zdanjo vozno plačo. Potem pa tudi vsakemu vozniku pod raznimi uzroki veliko odtrgajo njegovega zaslužka.

V Brodu zdaj veliko ljudi umrje, vsak dan po 14 do 20, večidel za vročinsko boleznijo. Večkrat sem videl v kaki krčmi bolnega Kranjca na tleh ležati, oči so vse že zamrle, obraz črnkast, brez pomoči, brez pomilovanja. Na magistratu že nočejo nobenega sprejeti, le v trdnjavi se še gosp. dr. Ducman (vojaški zdravnik in rodom Slovenec) kacega usmili, da ga vzame v vojaško bolnico. Se ve, tu so prostori omejeni in vojakov je tudi polno bolnih. Kdor iz Bosne bolan pride, skoro gotove umrje. Ljudje si tukaj drug drugemu nič ne pomagajo, rojak rojaka na smrt bolnega ne bo pogledal. Vse je denar preobladal in bolja čutila so umrla v tem lovu za zlatom. Slab dobiček za naš narod, ker naše gore listov je dosti tu, pa oveneli so, od slane ecvrti in zamorjeni se bodo vrnili domu.

Tudi iz Srbije se vračajo Italijani, ker so mislili, da se bo tam začelo delo železnic. Veliko sto teh revežev, kateri niso mogli tukaj dela dobiti, je šlo dol, pa so se morali vrniti. Tudi to mojim rojakom v svarilo. A. T.

Domače novice.

V Ljubljani 27. marca.

(Iz čitalnice ljubljanske) imamo poročati danes o dveh zabavah tega tedna. Prve nedeljske smo v kratkem že omenili, a obljubili obširneje poročilo, ki naj tu sledi. Igra „Pokojni moj“ je francoskega izvirka, po gospej Lujizi Pesjakovi pa v gladko slovenščino prenešena. Ker so jo predstavljali igralci skoro vsi že iz slovenskega glediščnega odra nam dobro znani, je tudi prav gladko tekla in občinstvu dopadla, dokaz temu živahni plosk na koncu, ki je veljal tudi gospej igralkam in gospodom igralcem, katerih imena — se nam zdi, da moramo zamolčati, ker so se bili na glediščnem listu skrili za zvezdice. Vendar mislimo, da uganemo pravo, če se jim v imenu občinstva zahvalujemo za njihovo pridnost.

Tudi druga igra, izvirna burka Aléševčeva: „Nemški ne znajo“, se je dobro igrala, čeravno in bilo več nalog v rokah začetnikov. Vzlasti veliko smeha je zbudil gospod Kajzelj s svojim bričem v igranji in petji, potem „tajčarji“, župan gospoda P. je bil naravno naslikana podoba, gospica L. čeravno prv krat na odru, je pokazala lep talent, vsi drugi pa so tudi vestno pripomogli, da je bilo občinstvo vseskozi dobre volje in plosk ob koncu je bil buren. Igra je pa tudi prav iz domačega življenja vzeta, zato se je poslušalcem tako prikupila. Ker je izvirna in nova ter za naše čitalnice kakor nalašč, bodi podan tu njen kratek posnetek.

Župan neke vasi ob hrvaški meji dobí od okrajnega glavarstva nemško pismo, katero, ker njega ni domá, sprejmé njegova hči, po kmetiški dobro izobraženo dekle, pridna bralka slovenskih knjig in časnikov. Ker dobro vé, da, kakor sploh nihče v vasi, tudi njen oče ne zna nemški, prosi briča, ki prinese pismo, naj bi ga jej raztolmačil. Ta pa sam ne zna toliko,

da bi uradno nemščino razumel, toraj jej pové vse narobe. Brž potem dobi pismo neznanega jej snubača, ki obeta, da bo te dni sam prišel. Oče župan pride domu in zve od hčere o pismu okrajnega glavarstva in kako jej ga je brič razvozljal. Tega pa oče ne verjame, se mu prečudno zdi, toraj pošlje po tri sosede, ki znajo nekoliko nemški, ker se mu do gospoda župnika predaleč zdi. Kar zdaj pride, zbudi veliko smeha. Eden izmed teh, ki je le po Nemškem kramoval, zná nekoliko nemški, a brati ne, isto tako drugi, ki je bil pri vojaki; tretji, ki je nekđaj hodil v šolo, zna le še za silo brati, a nemški je pozabil. Tako vsi skup ne uganejo drugega nego to, da bo res, kar je brič rekel. V tem pride oni snubač, ki je hčeri že pisal, in po zmoti ter zato, ker si pridaje ime, kakoršno stoji v pismu okrajnega glavarstva, ga zapró in zmešnjava je silno velika. Zamotano štrečno razmotá slednjič častnik oddelka, ki pride mejo stražit zoper živinsko kugo; ta še le zna nemški, prebere pismo okrajnega glavarstva in pové, da je le naznanilo, da pride mejni straži na pomoč oddelek vojakov, ki bo naredil „kordon“ t. j. vojno četo ob meji, in katerim ima župaustvo priskrbeti stanovanje. Zaprti snubač se potem reši iz zapora in ker je sin dobrega prijatelja županovega, se ta reč povoljno reši in vse bi bilo dobro; ali — in to je slabi nasledek nerazumljivega dopisa gosposkinega — v tam, ko so vsi veseli, pride pot in naznani, da je všlo že veliko goveje živine čez mejo in se živinska kuga že kaže. To bi se bilo lahko zabranilo, ako bi bil dopis slovenski in bi ga bil župan brž razumel ter nastavlil straže ob meji. Tako se godi v kljub §. 19 državnih postav!

Kakor se iz tega kratkega posnetka vidi, je igra našim razmeram popolnoma primerna, toraj bo vsim čitalnicam dobro došla, če jo pisatelj na svitlo dá. Sijajni uspeh njen v ljubljanski čitalnici naj mu bo porok, da jo bodo tudi drugje enako radostno sprejeli — v zlasti, ker nam domačih iger za ljudstvo še vedno manjka. To je res kaj za poduk in kratek čas.

V torek je bil „sokolski“ večer, ki se je pričel z „meglenimi podobami“. V prav kratkem času smo videli tu nekaj imenitnejših krajev kranjske dežele, pa tudi reči iz tujih krajev; na potu nam je vse razlagalo šaljivo berilo. Podobe so bile vseč velikim in malim, katerih je bilo ta večer precěj videti. Veliko smeha je napravil gospod Kajzelj s komičnim prizorom, ki je v podobi ravno iz Bosne vrnivšega se vojaka v kupletu dokazoval, „kako dobro je, če človek nemški zna“. Druge točke izpolnila sta: gosp. Drenik z branjem in gosp. Jeločnik z deklamovanjem. Po gledišči je prišla glediščna godba in kratkočasila občinstvo do polnoči.

(Pritrkovanje Kranjcev na Dunaji.) Iz Dunaja se poroča, da bodo na 25. obletnici cesarjeve poroke v dunajski votivni cerkvi pritrkovali Kranjci, dotični odbor je že sprejel ta predlog. Dunajčanom bo to pač kaj novega, gotovo jim bo vseč, ker je znano, kako lepo znajo na Kranjskem zvoniti in pritrkovati ali klenkati. Zvonovi v oni cerkvi so Hilzerjevi in v Fis-Dur lepo vbrani; bili so tudi na dunajski razstavi l. 1873.

Razne reči.

— Kake so angleške sodnije, se vidi iz tega, da so nedavno nekoga na smrt obsodili, ki je bil čisto nedolžen. K sreči je bil pomiloščen na ječo. Zdaj ko se je našel pravi

morilec, je ljudstvo proti sodnijam silno razdraženo.

— Nesreča. Kanonik in narodni za stopnik St. Vučetić v Zagrebu se je peljal te dni s pristave svoje, kar se mu konja splašita, voz v graben zvrneta in kanonik si zlomi desno nogo malo nad kolonom.

— Cerkevna statistika severne Amerike leta 1879 (iz Sadlier's Catholic Directory.) I. V Zedinjenih državah: Škofij in apost. vikarjatov 63. Duhovnikov 5750. Cerkvà 5589. Semenišč za bogoslovce 23. Colleges 78. Akademij za dekleta 577. Farnih šol katoliških 1958. Dobrotnih ustanov 345. Katoliških prebivalcev okoli 6.375.600. — II. V britiških posestvih: Škofov in apost. vikarjev 33. Duhovnov 1781. Cerkvà 1328. Kapelj in misijonskih štacij 429. Farnih šol 2960. Dobrotnih ustanov 95. Katoličanov okoli 2.031.500.

Umri so:

Od 22. do 23. marca: Jera Vidmar, gostinja 23 l., za krvotokom. Peter Delladio v posilni delavnici 52 l., za jetiko. Peter Loser, kupec 66 l., za jetiko. Jera Jerič, vradn. sluga ž. 63 l., v sled starosti. Marija Malič, čevlj. o. 7. m. za kašljem. Leopold Vagaja, hiš. pos. o. 3¹/₂ l., za sušico. — V vojaški bolnišnici: Matija Poženu, lovec 19. bat. in Franc Zeličnik, vojak 17. peš. polka.

Najboljše in najcenejše koroško železo

se dobiva samo pri

Sp. Pesjaku

v gledališki ulici blizu frančiškanske cerkve, kjer je tudi velika zaloga družega železnega gospodarskega orodja, kakor tudi jekla, pluznih lemežev, angleških vodnih in ročnih žag, sekir, matik, kos, raznoverstne kukinske posode itd.

Častiti duhovščini in gospodarjem sploh priporočam za prihodnji čas tudi svoje, kakor je že sploh znano, najlepše in s pravim zlatom pozlačene

nagrobne križe.

➔ Za pošteno vago in natančno računanje dober stojim. (6)

Sp. Pessiak.

Naznanilo.

Za prodajalnico z različnim blagom išče

učenca,

ki je vsaj četrti razred normalke dobro dovršil in 14 let dopolnil.

Valentin Treven

(3) trgovec v Idriji.

Prostovoljna prodaja

➔ mlina. ➔

Na Krki pri izteku Krške reke, na prav prijetnem kraju, na močni vodi, kjer suša in povoden ne škoduje, se prodaja mlin s 5 tečaji in stopami, s prav lepim poslopjem, namreč hiša s 4 sobami, zidanimi svinjaki, zidanim živinskim hlevom, zidano kaščo, skednom (podom) in kozolcem s 6 štanti, in sicer vse v najboljšem redu, zraven tega po izmenku tudi travniki in njive na prav pripravnem kraju za žago ali kovačnico delati. Kdor želi od tega kaj več pozvediti, naj blagovoli osebno ogledati ali pa pismeno pri podpisnem se oglasiti, v ta namen se bo dne 18. in 23. aprila t. l. na mestu na dva kraja vršila dražba, ali se bo, kar je zgoraj rečeno, v last prodalo ali pa na leta v najem dalo.

Kdor se boče te ponudbe poslužiti, naj se imenovanega dne zjutraj ob 9. uri oglasi.

(2)

Franc Bregar,

posestnik v Pergradu hiš. št. 7.

Hiša z gruntom

se prodaja ali pa v najem daje in sicer skupaj ali pa vsako posebej. Prodajalo ali pa v najem se bode dajalo 26. sušca dopoldne na **Jesenicah** na Gorenjskem v kranjskogorskem okraji.

Hiša z enim nadstropjem ima sedem sob, dve kuhinji, jedilno shrambo, prostorno klet, pripravno dvorišče, tri hleve pod enim podstrešjem, pripravno mesnico; tudi pripravna za kerčmo je hiša.

Kdor hoče natančne pogoje zvedeti, jih lahko pri gosp. **M. Golobu**, mesarju v Kranji, ali pa pri županstvu na **Jesenicah** zve. (2)

Naznanilo.

V Karpani (Carpano) v Istri, kjer se rujava premog koplje, vzame se

200 krepkih rudokopcev

v delo, ki pa ne smejo čez 40 let stari biti. Vzeli se bodo za zmirom, in z dobro plačo, ako hočejo s pogoji delati, in sicer se potrebujejo rudokopci za drče in kamnolome, kakor tudi pehači, tekači in trugarji.

(1) **Rudninsko oskrbništvo.**

Zahvala in priporočilo.

Podpisani se vljudno zahvalujem za zapanje, katero mi je p. n. občinstvo s tem skazovalo, da je moje gostilno v gosp. Skabrne-tovi hiši tako obilno obiskovalo. Dne 1. t. m. sem se preselil v svojo lastno hišo na velikem trgu poleg kavarne ter odprl ondej gostilno, kjer se dobiva izvrstno **dolenjsko vino**, **Kozlerjevo pivo**, najokusnejša jedila in kjer se zamore tudi prenočevati.

Priporočam se p. n. občinstvu še dalje za tako in toliko zaupanje, kakoršno sem vžival do zdaj ter obljubim, da mi bode vedna skrb p. n. občinstvo zadovoljevati z dobro jedjo in pijačo, s snažnim ležiščem, točno postrežbo in zmerno ceno.

Z najodličnejšim spoštovanjem

(3)

Franc Pintar,

gostilničar in mesar v Novem mestu.

Telegrafske denarne cene 26. marca.

Papirna renta 64.25 — Sreberna renta 61.60 — Zlata renta 77.35 — 1860letno državno posojilo 117.25 Bankine akcije 803 — Kreditne akcije 242.70 — London 117.10 — — Cea. kr. cekini 5.54. — 20-frankov 9.33.

Denarstvene cene 26. marca.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	64.50	64.65
5% renta v srebru	64.75	64.90
4% renta v zlatu (davka prosta)	77.15	77.30
Srečke (lozi) 1854. l.	114.50	115.—
" " 1860. l. celi.	117.25	117.75
" " 1860. l. petinke	127.50	128.—
Premijski listi 1864. l.	149.50	150.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	99.50	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	91.50	—
Ogerske po 5%	82.25	82.75
Hrvaške in slavonske po 5%	87.—	—
Šedmograške po 5%	76.90	77.10
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	794.—	796.—
Unionske banke	74.75	75.25
Kreditne akcije	234.25	234.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	745.—	755.—
Anglo-avstr. banke	102.80	103.10
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	167.50	168.—
Tržaške " 100 " k. d.	118.—	119.—
" " 50 " " "	61.—	63.—
Budenske " 40 gl. a. v.	27.50	28.—
Salmove " 40 " " "	46.50	47.—
Pulfi-jeve " 40 " " "	32.25	32.75
Clary-jeve " 40 " " "	34.50	35.—
St. Genois " 40 " " "	36.50	37.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "	31.75	31.25
Waldstein-ove " 40 " " "	27.—	27.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.53	5.55
Napoleons'or	9.32	9.33